

Zapisnik s sestanka: Izvedba zakonitega prestrezanja telekomunikacijskega prometa, ki poteka prek interneta
Ministrstvo za informacijsko družbo, 1. junij 2004

Sestanka so se udeležili: dr. Andrej Anžič, Ministrstvo za notranje zadeve – GPU; Vojko Urbas, Ministrstvo za notranje zadeve – Policija; Mitja Jenček, Ministrstvo za notranje zadeve – Policija; Mojca Jarc, Ministrstvo za informacijsko družbo; Anamarija Jesenko, Ministrstvo za informacijsko družbo; Davor Šoštarich, Ministrstvo za informacijsko družbo; Darko Bulat, SISPA/K2.net; Boris Horvat, ABM/SISPA; Gorazd Božič, Arnes/Si-cert; Peter Sterle, Arnes; Dejan Štrbenk, In.Life, d. d.; Nikola Milojevič, Voljatelj, d. d.; Sašo Kene, Perftech, d. o. o.; Vinko Plavc, Perftech, d. o. o.

Pojasnitev razloga za sestanek in namen sestanka ter predstavitev treh mogočih rešitev za zagotovitev zakonitega prestrezanja telekomunikacijskega prometa, ki poteka prek interneta

Gospa Jarc, sekretarka MID, je uvodoma pojasnila razloge za sestanek in namen sestanka:

1. maja 2004 je začel veljati Zakon o elektronskih komunikacijah (ZEKom, Uradni list št. 43/04), ki v 107. členu X. poglavja, Zaščita tajnosti in zaupnosti elektronskih komunikacij, obravnava zakonito prestrezanje komunikacij. Po prvem odstavku omenjenega člena mora operater na svoje stroške zagotoviti ustrezno opremo v svojem omrežju in primerne vmesnike, ki omogočajo zakonito prestrezanje komunikacij.

Minister za informacijsko družbo mora v soglasju z ministrom, pristojnim za notranje zadeve, ministrom, pristojnim za obrambo, in direktorjem Slovenske obveščevalno-varnostne agencije sprejeti podzakonske akte – Pravilnik o zakonitem prestrezanju komunikacij, ki bodo predpisali funkcionalnost opreme in določili primerne vmesnike za zakonito prestrezanje komunikacij.

Zakon o elektronskih komunikacijah (ZEKom; Uradni list RS, št. 43/04)

107. člen
(zakonito prestrezanje komunikacij)

(1) Operater mora na svoje stroške zagotoviti ustrezno opremo v svojem omrežju in primerne vmesnike, ki v njegovem omrežju omogočajo zakonito prestrezanje komunikacij.

(2) Operater je dolžan omogočiti zakonito prestrezanje komunikacij na določeni točki javnega komunikacijskega omrežja takoj, ko prejme prepis tistega dela izreka odredbe pristojnega organa, v katerem je navedba točke javnega komunikacijskega omrežja, na kateri naj se izvaja zakonito prestrezanje komunikacij, ter drugi podatki, povezani z načinom, obsegom in trajanjem tega ukrepa.

(3) Prepis odredbe iz prejšnjega odstavka opravi organ, ki je odredbo izdal.

(4) Operater je dolžan omogočiti zakonito prestrezanje komunikacij na način, v obsegu in trajanju, kot je določeno v predpisu izreka odredbe.

(5) Operaterji morajo skupaj s pristojnimi organi, ki izvajajo nadzor komunikacij, zagotoviti neizbrisno registracijo zakonitega prestrezanja komunikacij ter pri tem zbrane podatke varovati kot uradno tajnost.

(6) Minister v soglasju z ministrom oziroma ministrico, pristojnim oziroma pristojno za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: minister, pristojen za notranje zadeve), ministrom oziroma ministrico, pristojnim oziroma pristojno za obrambo (v nadaljnjem besedilu: minister, pristojen za obrambo), in direktorjem Slovensko obveščevalno-varnostne agencije predpiše funkcionalnost opreme in določi primerne vmesnike iz prvega odstavka tega člena.

Namen sestanka naj bi bil dogovor o optimalni rešitvi zagotovitve ustrezne opreme in vmesnika za zakonito prestrezanje komunikacij pri ponudnikih internetnih storitev v smislu predpriprave zgoraj omenjenega podzakonskega akta Zakona o elektronskih komunikacijah.

Dr. Andrej Anžič, namestnik generalnega direktorja policije iz MNZ-GPU, je povedal, da ima zakonito prestrezanje zakonsko podlago tako v Zakonu o elektronskih komunikacijah kot tudi v Zakonu o kazenskem postopku (150. člen).

Zakon o kazenskem postopku (ZKP; Prva objava: Uradni list RS, št. 63-2168/1994, stran 3503; Zadnja sprememba, upoštevana v čistopisu: Uradni list RS, št. 43-1926/2004, stran 5249)

150. člen

(1) Če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je določena oseba izvršila, izvršuje ali pripravlja oziroma organizira izvršitev katerega izmed kaznivih dejanj, navedenih v drugem odstavku tega člena in če obstaja utemeljen sum, da se za komunikacijo v zvezi s tem kaznivim dejanjem uporablja določeno komunikacijsko sredstvo oziroma računalniški sistem ali bo to sredstvo oziroma sistem uporabljeno, pri tem pa je mogoče utemeljeno sklepati, da se z drugimi ukrepi ne bi dalo zbrati dokazov oziroma bi njihovo zbiranje lahko ogrozilo življenje ali zdravje ljudi, se lahko zoper to osebo odredi:

1) nadzor elektronskih komunikacij s prisluškovanjem in snemanjem ter kontrola in zavarovanje dokazov o vseh oblikah komuniciranja, ki se prenašajo v elektronskem komunikacijskem omrežju;

2) kontrola pisem in drugih pošiljk;

3) kontrola računalniškega sistema banke ali druge pravne osebe, ki opravlja finančno ali drugo gospodarsko dejavnost;

4) prisluškovanje in snemanje pogovorov s privolitvijo vsaj ene osebe, udeležene v pogovoru.

(2) Kazniva dejanja, v zvezi s katerimi se lahko odredijo ukrepi iz prejšnjega odstavka, so:

1) kazniva dejanja zoper varnost Republike Slovenije in njeno ustavno ureditev in kazniva dejanja zoper človečnost in mednarodno pravo, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora petih ali več let;

2) kaznivo dejanje ugrabitve po 144. členu, prikazovanja, posesti, izdelave in posredovanja pornografskega gradiva po 187. členu, neopravičene proizvodnje in prometa z mamili po 196. členu, omogočanja uživanja mamil po 197. členu, izsiljevanja po 218. členu, zlorabe notranje informacije po 243. členu, nedovoljenega sprejemanja daril po 247. členu, neupravičenega dajanja daril po 248. členu, pranja denarja po 252. členu, tihotapstva po 255. členu, jemanja podkupnine po 267. členu, dajanja podkupnine po 268. členu, sprejemanja daril za nezakonito posredovanje po 269. členu, dajanja daril za nezakonito posredovanje po 269.a členu, hudodelskega združevanja po 297. členu, nedovoljene proizvodnje in prometa orožja ali razstrelilnih snovi po 310. členu ter povzročitve

nevarnosti z jedrskimi snovmi po tretjem odstavku 319. člena kazenskega zakonika Republike Slovenije;

3) druga kazniva dejanja, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora osmih ali več let.

Do sedaj se je zakonito prestrezalo le telefonske pogovore. Evropa tudi od Slovenije pričakuje izvršitev vseh obvez mednarodnih policijskih asociacij. Pravilnik o zakonitem prestrezanju komunikacij, ki bo predpisal funkcionalnost opreme in primeren vmesnik tudi za zakonito prestrezanje komunikacij prek interneta, mora biti sprejet do novembra 2004.

Vojko Urbas in Mitja Jenček (oba iz MNZ-Policija) sta predstavila mogoče načine tehnične izvedbe zakonske določbe o zakonitem prestrezanju komunikacij preko interneta, in sicer:

1. Ponudniki internetnih storitev sami zagotovijo ustrezno opremo za prestrezanje in vmesnik po standardu ETSI. Ta možnost pomeni velik finančni vložek za ponudnike internetnih storitev in bi najverjetneje povzročila ugašanje dejavnosti ter tako ožanje konkurence ponudnikov internetnih storitev.
2. Veliki ponudniki internetnih storitev postavijo nadzorne centre za prestrezanje komunikacij, ki so v skladu s standardi ETSI. Manjšim operaterjem se priskrbi prestrezno mobilno opremo. Nadzor se prek zakupljenih vodov opravi v nadzornem centru Policije. Ta način pomeni neenak položaj operaterjev, posebej problematična pa je logistika same izvedbe.
3. Vzpostavitev nadzornega centra na ravni SISPe z vmesnikom, ki bo v skladu s standardi ETSI. Vsi operaterji bi na svojih omrežjih zagotovili namestitev sond za prestrezanje.

Evropske države zakonito prestrezanje komunikacij rešujejo na različne načine, najboljše pa je to urejeno na Nizozemskem, ad hoc pa je na primer urejeno v Belgiji.

Razprava

Predsednik SISPe Darko Bulat je opozoril, da SISPA deluje kot Sekcija znotraj Združenja za informatiko in telekomunikacije pri GZS in ni pravna oseba ter ne more nastopati v pravnem prometu. SISPA za vzpostavitev prestreznega centra nima prostorskih in finančnih pogojev. Ponudniki interneta ne morejo izvrševati zakonskih določb brezplačno. Prek Agencije za telekomunikacije, radiodifuzijo in pošto RS bodo spodbudili članstvo ponudnikov internetnih storitev v SISPi, kar bi ob vzpostavitvi skupnega nadzornega centra za prestrezanje komunikacij znižalo stroške na posameznega ponudnika internetnih storitev.

Ponudniki internetnih storitev so izrazili pomisleke glede višine skupnih stroškov za zagotovitev zakonitega prestrezanja komunikacij, po njihovem mnenju ne gre samo za stroške nabave opreme, temveč tudi druge stroške: kadre, vzdrževanje, nadgradnjo, ... Prosijo za natančnejše podatke o potrebni tehnologiji in stroških, kot na primer seznam opreme, stroške namestitve, stroške izobraževanja kadrov (pridobivanje licenc) ... Zagotoviti je treba, da je zakonito prestrezanje komunikacij enako za vse ponudnike internetnih storitev. Kot mogoči lokaciji za postavitev skupnega nadzornega centra za prestrezanje komunikacij ponudnikov internetnih storitev so predlagali Siol, ker je v državni lasti in ima največje omrežje, ter križišča vseh slovenskih ponudnikov internetnih storitev: SIX, LIX.

Sklepi

SISPA bo v petek, 4. junija 2004, ob 10.00 uri v prostorih GZS organizirala sestanek z vsemi ponudniki internetnih storitev, katerega cilj je dogovor o načinu zagotovitve zakonitega prestrezanja komunikacij prek interneta. Sestanka se bo udeležil tudi gospod Vojko Urbas,

MNZ-Policija, ki bo predsedniku SISPe poslal obrazložitve mogočih načinov zagotovitve zakonitega prestrezanja komunikacij in druge potrebne podatke za sestanek, ter predstavnik Ministrstva za informacijsko družbo. Skupni dogovor ponudnikov internetnih storitev se pričakuje do konca junija, tako da bo na tej podlagi možna priprava podzakonskega akta v skladu z določbo 107/6 Zakona o elektronskih komunikacijah.

Zapisala:
Mateja Uršič

Mojca Jarc
Sekretarka